נוכח הביקורת על כרך ב' של "גידול ירקות"

א

ב"השדה" מחודש אוגוסט 1992 פורסמה ביקורת על חלק ב' של כרך הירקות של האנציקלופדיה לחקלאות, חתומה בידי י.מ.מ. בסקירה זו נאמר בין השאר, כי: "כאשר תיכנן שמואל מלר ז"ל את הספר הנוכחי, התכוון לספר חדש לגמרי על גידול ירקות, כתוב כולו מחדש בידי המומחים בגידולים השונים ומעודכן לכל פרטיו. למרבה הצער נפטר שמואל מלר זמן רב לפני שהושלמה המלאכה, והמשך הטיפול בספר היה בידיו של העורך הראשי של האנציקלופדיה, פרופ' יצחק ארנון. הרושם הוא, שנגקטה כאן שיטה כגון זו שבמהדורה החדשה של הכרך הראשון (מדעי היסוד): פרקים חדשים או מחודשים בצד פרקים שנלקחו מהמהדורה הראשונה כמו שהם או בשינויים קלים. יתכן שגם שם וגם כאן סבר העורך הראשי, שהשינויים והחידושים שחלו במהלך עשרות השנים שעברו אינם מצדיקים כתיבה־מחדש בעניינים מסוימים. מעניין לשמוע את חוות דעתם של העוסקים בגידולים השונים, אם אמנם כך הדבר".

המבקר סוען למעשה, שעם מותו בטרם־עת של שמואל מלר ז"ל, חל מפנה חד במדיניות כרך הירקות, ובמקום "כוונתו של שמואל מלר ז"ל לספר חדש לגמרי כתוב כולו מחדש בידי המומחים בגידולים השונים ומעודכן לכל פרטיו" (חלק א'), בא יצחק ארנון ונקט שיטה חדשה: לקח "פרקים מהמהדורה הראשונה" כמו שהם או בשינויים קלים, כי סבר ש"השינויים והחידושים שחלו במהלך עשרות השנים שעברו אינם מצדיקים כתיבה־מחדש בעניינים מסוימים". והתוצאה: חלק ב'.

בתגובה, אני מבהיר:

1) מדיניות ספר הירקות על שני חלקיו היא באחריותו של העורך הראשי, והספר כולו תוכנן יחד עם המרכז המקצועי, שמואל מלר ז"ל. היתה תמימות־דעים מושלמת בין שנינו; ובמשך שנות העבודה המשותפת לא היה מקרה אחד של חילוקי־דעות בינינו על מהות הספר או על זהות המחברים.

2) המרכז המקצועי טיפל בכל הערכים ובכל המחברים של ספר הירקות, וחלקו בחיבור כולו רב ומכריע. לצער כולנו הלך לעולמו לפני שהספיק להביא אפילו פרק אחד לדפוס. כל הרמזים על מהותם השונה של שני חלקי הכרך הם על כן מגמתיים וחסרי כל יסוד.

3) לפני שנענה על השאלה הרטורית ששואל י.מ.מ. "האם השינויים והחידושים שחלו במהלך עשרות השנים שעברו אינם מצדיקים כתיבה מחדש בעניינים מסוימים?" - נציין קודם במה מדובר: הפרקים על במיה, עולש, חמציץ, אנדיביה ופאסטינק, לגבי גידולים אלה אני בהחלט סבור, שאפשר להשאירם כמו שהם במהדורה הראשונה או בשינויים קלים; חוות היתה גם דעתו של שמואל מלר ז"ל. גידולים אלה (5 עמודים בסך הכול, או 0.5% מכלל החיבור) נכללו בפרק "שאר הירקות", שמקומו הטבעי בסוף הספר.

4) העובדה שהכרך החדש הוא חיבור של 991 עמודים, לעומת המהדורה הראשונה, שבה נועדו 190 עמודים בלבד לנושא ירקות, מעידה שהמהדורה החדשה כן משקפת את התמורות שחלו בשנים שעברו. החומר מבוסס על תוצאות של מחקרים וניסויים, שנערכו בארץ ובעולם, וכן על הניסיון המעשי הרב שרכשו מגדלי הירקות ומדריכים במרוצת השנים. השתתפו בכתיבה מיטב החוקרים המדריכים העוסקים בגידול ירקות; אין לי כל ספק שהחומר שהובא על ידיהם "מעודכן לכל פרטיו", עד ליום שבו הובאו לדפוס. הודות לעבודה משותפת של חוקרים ומדריכים בכתיבה, נשמר איזון נאות בין היבטים העיוניים לבין ההיבטים המעשיים בגידול ירקות.

5) משום־מה, העריף י.מ.מ. בביקורתו להתמקד ב־0.5% של "הכוס הריקה" תוך התעלמות מ־99.5% של "הכוס המלאה". למעשה התקבל חיבור, שבו יכולים להתגאות כל אלה שהשתתפו ביצירתו וציבור מגדלי הירקות. זהו ספר על הענף, שאין כדוגמתו בספרות המקצועית בנושא זה. הוא מעניק למגדל הירקות הבנה יסודית של הגורמים והתהליכים הכרוכים במקצועו, ועל־ידי כך מגדיל את סיפוקו בעבודה ואת כושר ההחלטה העצמאית שלו, ומצד אחר - מספק גם הנחיות לכל שלבי הגידול.

6) אחרון־אחרון: בעבודה בהיקף זה, בלתי נמנע שלא ייותרו בה מספר טעויות כל שהן, על אף הגהה קפדנית וחוזרת. על מקרים אלה אנו מצטערים ומתנצלים. כמו כן, יתכן בהחלט שהיבטים מסוימים לא הובאו בחשבון, ושהיבטים אחרים מצדיקים הערות וביקורת קונסטרוקטיבית מצד הקוראים. כל אלה - נשמח לקבלם ולרשום לפנינו.

יצחק ארנון

ב

1) אני מצטער על שפרופ' ארנון קיבל את הרושם כאילו התכוונתי לומר כי הטיפול בכרך ב' של "גידול ירקות". באנציקלופדיה, היה שונה מאשר בכרך א'. הרי מלכתחילה הכרתי מקרוב את כל הפרקים, גם של חלק ב'. רק שמתי לב, שפרקים אחדים הועתקו כמו שהם. אם אמנם נמצא שאין צורך בחידושם - מה טוב.

2) בשום פנים איני מזלזל בעבודה העצומה והמקצועית שהושקעה בספר, בידי טובי המומחים בגידולים השונים. אולם דווקא משום כך, "הכוס הריקה" כפי שמגדיר פרופ' ארנון - בולטת ומצערת, מה עוד שמדובר בעיקר בדפים צבעוניים, שמטבע הדברים מושכים את העין.

י.מ.מ.

תכשירינו להדברת פגעים בירקות

מנקוזן
להדברת מחלות עלים בגידולי ירקות רבים.

בראבו/דאקוניל
להדברת מחלות עלים בעגבניות, תפוא"ד, אגוזי-אדמה.

מרשל
להדברת תריפס וכנימות עלה

דורסן
להדברת פרודניה

טיטאן 20
להדברת פרודניה, תריפס וכנימת עש הטבק.

אקריטל
להדברת אקריות.

מיטיון משולב
להדברת אקריות.

לחקלאות בריאה יותר!

לוכסמבורג כימיקלים וחקלאות בע"מ
ת.ד. 13 ת"א מיקוד 61000, טל. 03-5103388